

Poročilo žirije 9. bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije

Žirija si je v štirih intenzivnih dnevih čudovitih lutkovnih doživetij ogledala devet predstav tekmovalnega in štiri predstave spremljevalnega programa. Razigranost, iznajdljivost, preprostost, domišljija in pingvini so letos osrednje besede, s katerimi bi lahko opisali pričujoče uprizoritve. Z velikim veseljem ugotavljamo, da je v tekmovalnem programu prisotno vedno več predstav, ki so nastale zunaj državnih institucij. To priča o živosti lutkovnega udejstvovanja tudi zunaj osrednjih lutkovnih ustanov. Ugotavljamo pa, da so bile v tekmovalni program uvrščene izključno predstave za otroke in se sprašujemo ali je to realna podoba slovenskega lutkovnega prostora.

Lutkovno mišljenje, obravnavane teme, likovni pristopi in raznolike uprizoritvene strategije, ki smo jih lahko zaznali v devetih izbranih predstavah iz tekmovalnega programa, na svojevrsten način pričajo o stanju sodobnega lutkarstva v Sloveniji. Žirija je ob razmišljanju o vsaki izmed predstav težko razpravljala zgolj o tem, kar je bilo videno na odru. Nenehno se je pojavljala potreba, da smo vsako izmed predstav gledali skozi kontekst slovenskega lutkarstva in jo poizkušali razumeti širše, izven okvirjev letošnjega bienala. Skoraj vsaka izmed predstav je neizprosno razpirala vprašanja razumevanja sodobnega slovenskega lutkarstva, relevantnosti izbranih uprizoritvenih strategij in predvsem umetniškega smotra posameznih predstav. Osrednje vprašanje, ki se je vedno znova pojavljalo, je nedvomno definicija **lutkovnega** v lutkovnem gledališču. Ob pojavu sodobnih lutkovnih praks in drugačnih uprizoritvenih pristopov, ki smo jih zaznali tudi in predvsem v spremljevalnem programu, imamo v žiriji občutek, da bi pojem lutkovnega potreboval redefinicijo. Veseli smo, ker so nekatere izmed uprizoritev pogumno naslavljale to vprašanje in preizpraševale okvirje ustaljenega.

Ob tej priložnosti, tik pred jubilejnim festivalom, bi bilo vredno premisliti še o vlogi Bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije v širšem kulturnem prostoru. Je to festival, ki pogumno predstavlja nove prakse slovenskega lutkarstva? Je to festival, ki poskuša definirati in razumeti klasično lutkovno tradicijo? Je festival namenjen analitični refleksiji preteklih dveh sezon? In mora res bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije vse bolj postajati poligon dokazovanja moči? Ali pa je namenjen izmenjavanju izkušenj, novim spoznanjem, druženju in proslavljanju lutkovne umetnosti. V času težkih vprašanj,

ki so pred nami, bi bilo potrebno s še večjo silovitostjo razpreti pogled in pričeti s sodelovanjem.

Žirija 9. Bienala lutkovnih ustvarjalcev Slovenije v sestavi:

Morana Dolenc (predsednica), Nika Leskovšek, Tin Grabnar

IZBOR NAGRAD za 9. bienale lutkovnih ustvarjalcev Slovenije:

Grand prix

Medved in mali v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana

Uprizoritev *Medved in mali* je žlahtna pripoved o majhnem račku, ki odkar se je izvalil iz jajca misli, da je medved. Skozi prisrčno zgodbo se pred nami razpirajo pomembna vprašanja o sobivanju in sprejemanju drugih. V tej uprizoritvi so vsi elementi harmonično uglašeni in se med seboj dopolnjujejo. Nežna likovna podoba, ki zaobjame gledalčevo vizualno doživetje se sklada s premišljenim oblikovanjem svetlobe in sobiva z dobro načrtovano glasbo. Vsaka stvar je na svojem mestu. Dogodki, polni duhovitosti nas počasi zapeljejo v umirjen ritem zgodbe. Predana, iskrena in precizna animacija nam omogoči vstop v mehek gozdni svet, kjer nas ustvarjalci soočijo z vprašanjem o razlikah in sorodnostih. Spretno in z občutkom se razigrava v žanru gledališča za najmlajše. Uprizoritev *Medved in mali* je jasen dokaz kako kvalitetna, relevantna in učinkovita je lahko lutkovna umetnost.

Nagrada za najboljšo režijo

Marko Bulc za uprizoritve *Kaj pa če...?* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor

Režija Marka Bulca v uprizoritvi *Kaj pa če?* se vseskozi odvija v tvornem in zabavnem dialogu z gledalci uprizoritve in jih vabi v nove in nove igrive situacije. V uprizoritev vkomponira besedilne in gibalne premetanke, vseskozi preseneča in izza vogala prinaša preproste, a duhovite rešitve. Animacija povsem vsakdanjih predmetov na goli igralni

plošči tako ustvarja nove igralne svetove in nove načine zabave. Z nabritim poganjanjem ekipnega duha pa iz predstave pomete vsako sled duhamornosti ali izključenosti iz dogajanja. Marko Bulc s hvaležno uporabo koncepta gledališča kot igrišča pred nas postavlja temeljno vprašanje: na kakšne načine se danes še lahko igramo gledališče.

Nagrada za animacijo in igro

Maja Kunšič za vlogo račka v uprizoritvi *Medved in mali* v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana

Maja Kunšič v predstavi *Medved in mali* kreira lik malega račka, ki je drugačen od ostalih, vendar se tega ne zaveda. Vztrajno in brez predaje osvaja svet okrog sebe. Enostavna, klasična lutkarska tehnologija ročne lutke dopušča natančno in uigrano animacijo. Spretno uporabljen dodatek raztegljivih nog doprinese k duhovitosti in specifičnosti karakterja. Kunšič s svojo iskrenostjo, preciznostjo in občutkom za mero na odru vzpostavi lik, ki s svojo izraznostjo uspe raznežiti, nasmejati in zabavati občinstvo. Mali raček nam med predstavo zleze pod kožo.

Nagrada za animacijo in igro

Miha Bezeljak za vloge v uprizoritvah *Čuk na palici* v produkciji Kulturnega zavoda Kult in *O dečku in pingvinu* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor, Mini teatra in gledališča Moment

Miha Bezeljak s svojim talentom in vrhunsko animacijo prikaže brezštevne transformacije iz lika v lik, ter se spretno sprehaja iz ene lutkovne tehnike v drugo. V predstavi *Čuk na palici* duhovito animira raznovrstne živali in publiki inteligentno predstavi skice gozdnega življenja. Bezeljakova razigranost in performativna spretnost odlično odgovarjata izbrani uprizoritveni formi. V predstavi *O dečku in pingvinu* samostojno uprizori vse like v predstavi. Režijsko-lutkovne rešitve ga vodijo skozi različne lutkovne tehnologije in postopke v katerih na zavidljivi ravni briljira. Natančno in večje obvladovanje lutk pa spet razigranost in lahkotnost pokažejo lutkovno umetnost v polnem sijaju.

Nagrada za celostno likovno podobo

Donna Wilson za uprizoritev *Medved in mali* v produkciji Lutkovnega gledališča Ljubljana

Donna Wilson s celostno izdelano likovno podobo ročnih lutk, scenografije in kostumografije vnese v uprizoritev *Medved in mali* nepogrešljivi avtorski pečat ali raje: prepoznavno povezovalno nit. Vizualne elemente uprizoritve preplete na način, da omogoči izčiščeno odrsko sobivanje animatorjev in lutk v zgodbi; z optimističnimi in barvitimi vzorci inventivno razigrava in razbremeni črno-bele lutkarske konvencije, predvsem pa uprizoritev napolnjuje z nepogrešljivim občutkom nežne toplote in mehko.

Posebna nagrada za igrivo uporabo jezika v besedilu iz uprizoritve *Kaj pa če...?*

Nebojša Pop Tasić za besedilo iz uprizoritve *Kaj pa če...?* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor

Nagajive besedne pregibanke, premetanke in uganke, sklepane v igrivih rimah in domislicah predstavljajo tiste glavne verbalne odlike uprizoritve *Kaj pa če*. V izmislicah Nebojše Pop Tasića kar kličejo k igranju in inventivni zapolnitvi s strani gledalcev. Stare besede za novo rabo iz tradicionalnih otroških iger izvajajo nove možnosti za gledališče ter bistveno dopolnjujejo celostno idejo uprizoritve.

Posebna nagrada za sozvočje glasbe z drugimi uprizoritvenimi elementi

ustvarjalni kolektiv uprizoritve *Čuk na palici* v produkciji Kulturnega zavoda Kult

Domišljeno sestavljena glasba, ki spretno prepleta in povezuje znane šansone Svetlane Makarovič je osrednji motor uprizoritve *Čuk na palici*. Vzpostavlja atmosfero, slika zvočne pokrajine in nas spontano zapelje na potovanje po barvitom živalskem svetu. V vrtincu glasbenih točk smo tako lahko priča, nevsakdanjemu spoju kabarejske in lutkovne forme. Skozi to intenzivno glasbeno doživetje nas popelje homogena skupina

med seboj dobro usklajenih glasbenikov in animatorjev. Njihov živahen notranji ritem, sproščenost in igrivost se iz kompaktnega kolektiva na odru, preselijo v občinstvo. Pri tem se v publiko naseli toplina, ki jo odnesemo s seboj domov.

Posebna nagrada za lutkovni pristop in domišljeno likovno podobo

Andrej Štular za uprizoritev zgodbe *Bežimo, svet se podira!* v produkciji

Pripovedovalskega varieteja, Stripburgerja in Foruma Ljubljana

Lutkarski pristopi in lutkovno razmišljanje pogosto vnemata vroče debate med ljudmi iz stroke. Andrej Štular v zgodbi *Bežimo, svet se podira!* jasno pokaže, da je razmišljanje o lutkovnih pristopih nujno. Še več, dokazuje, da je lutkar lahko vsestranski in celostni umetnik. V svojem pristopu premišljuje o vseh aspektih, ki vplivajo na končno podobo izdelka, o čemer najjasneje pričajo domišljeno izbrani predmeti. Ti predmeti lahko nekemu predstavljajo odpadni material, lutkarju pa postanejo sredstvo za ustvarjanje in ključ za odpiranje brezmejnega domišljije. Čarovnija, ki z minimalnimi premiki predmetov nastane na odru, nam jemlje dih.

Posebna nagrada po presoji žirije za relevantnost kolektivne uprizoritvene geste

ustvarjalni kolektiv uprizoritve *Kaj pa če...?* v produkciji Lutkovnega gledališča Maribor

V gledališču imamo redko kdaj priložnost videti uprizoritev, ki tako jasno artikulira svoje poslanstvo. Ustvarjalci predstave *Kaj pa če...?* razmišljajo izven estetskih okvirjev odrskih desk. Razmišljajo o sledih, ki jih bo uprizoritev pustila v publiko. Strateško naslavlja pomembna vprašanja našega časa. V družbi, kjer prevladuje potreba po materialnih dobrinah nas vračajo v otroški svet iger. Pri tem pa vsebina predstave ne ostane zgolj na nivoju naracije, temveč je uprizoritvena misel prisotna v vsaki pori predstave. Gesta, ki jo s tem izkažejo na odru, tako dobi moč posegati v naše občutja, mišljenja in ravnanja. Predstava *Kaj pa če...?* je predstava, ki ve kaj hoče.